

Hội thảo “Lý luận và kinh nghiệm quốc tế về nguyên tắc thủ tục pháp lý chặt chẽ và khả năng vận dụng tại Việt Nam trong việc bảo vệ quyền con người”

Ngày 21/10/2109, Khoa Luật, Đại học Quốc gia Hà Nội (ĐHQGHN) đã tổ chức Hội thảo “Lý luận và kinh nghiệm quốc tế về nguyên tắc thủ tục pháp lý chặt chẽ và khả năng vận dụng tại Việt Nam trong việc bảo vệ quyền con người”. Hội thảo nằm trong khuôn khổ đề tài “Nguyên tắc thủ tục pháp lý chặt chẽ và vai trò bảo vệ quyền con người ở Việt Nam” được tài trợ bởi Quỹ Khoa học và công nghệ quốc gia (Nafosted) do TS. Bùi Tiến Đạt làm chủ nhiệm.

Tham dự Hội thảo có PGS.TS. Vũ Công Giao - Chủ nhiệm Bộ môn Luật Hiến pháp và Luật Hành chính, PGS.TS Nguyễn Hoàng Anh - Chủ nhiệm Bộ môn LL&LSNN&PL, PGS.TS Nguyễn Minh Tuấn - Phó Chủ nhiệm Bộ môn LL&LSNN&PL, GS.TS. Phan Trung Lý, GS.TS Hoàng Thị Kim Quế, GS.TS. Phạm Hồng Thái, PGS.TS. Hoàng Thị Kim Quế, PGS.TS Bùi Xuân Đức, TS. Đinh Thế Hưng (Viện Nhà nước Pháp luật), TS Bùi Tiến Đạt, TS. Lê Lan Chi, TS. Mai Văn Thắng, TS Trần Kiên và một số học viên, NCS của Khoa Luật, ĐHQGHN.



TS. Bùi Tiến Đạt trình bày tham luận tại Hội thảo

Mở đầu Hội thảo, TS. Bùi Tiến Đạt - Chủ nhiệm đề tài chia sẻ Hội thảo được tổ chức với mong muốn bước đầu các thành viên tham gia đề tài sẽ cùng nhau thảo luận, góp ý để phát triển nội dung của đề tài trong thời gian tới. TS cũng là người trình bày tham luận đầu tiên trong Hội thảo với nội dung “Khái niệm và các nội dung cơ bản của nguyên tắc thủ tục pháp lý chặt chẽ (trình tự pháp luật công bằng) trong Magna Carta, Hiến pháp Hoa Kỳ và một số hiến pháp khác trên thế giới” và “Due process of Law: Lý thuyết, giá trị và việc vận dụng ở Việt Nam”. Theo đó, TS cho rằng thuật ngữ “Due process” đã bắt đầu xuất hiện trên các diễn đàn nghiên cứu ở Việt Nam. Trong lịch sử, mặc dù thuật ngữ này chưa được đề cập trực tiếp Đại Hiến chương Magna Carta, nhưng đã xuất hiện trong Đạo luật về quyền của nước Anh vào năm 1354, nhằm bổ sung cho chương 29 của Hiến chương. Nguyên tắc này tiếp tục được phát triển trong các Tu chính án của Hoa Kỳ. Due process nhìn theo nghĩa rộng có thể hiểu là pháp quyền (Rule of law), thường được nhìn từ khía cạnh thủ tục hình thức, được áp dụng ở lĩnh vực phi hình sự và hình sự. Bên cạnh đó, trình tự công bằng nội dung được cho là xuất phát từ nguyên tắc giới hạn quyền. Ở Việt Nam, vấn đề này được ghi nhận nhiều trong lĩnh vực Luật Hình sự, Luật Hành chính ít được đề cập trong Luật Dân sự. Quyền xét xử công bằng được ghi nhận trong Hiến pháp nhưng chủ yếu được áp dụng trong tố tụng hình sự. Đề tài tập trung nghiên cứu lịch sử và sự phát triển, mối

liên hệ giữa Due process và quyền con người và pháp quyền, tác động và ảnh hưởng của Due process đối với việc thực thi quyền con người. Về mặt thực tiễn, đề tài gợi mở các yếu tố của Due process trong các lĩnh vực Luật Hành chính, Dân sự, Hình sự,...những thách thức của việc áp dụng Due process trên thực tế, cách dịch thuật ngữ này.



PGS.TS. Nguyễn Minh Tuấn trình bày tham luận tại Hội thảo



TS. Mai Văn Thắng trình bày tham luận tại Hội thảo



TS. Đinh Thế Hưng trình bày tham luận tại Hội thảo

Hội thảo diễn ra với 10 tham luận của các chuyên gia xoay quanh các nội dung bước đầu trong quá trình nghiên cứu của mình theo trình tự theo từng lĩnh vực Hiến Pháp, Luật Hành chính, Dân sự, Hình sự, Kinh tế từ đó đánh giá ưu, nhược điểm cũng như có những so sánh kinh nghiệm quốc tế và đối chứng với thực tế tại Việt Nam.

Tại phần thảo luận, Hội thảo cũng đã nhận được đông đảo ý kiến của các đại biểu tham dự, GS.TS Phan Trung Lý cho rằng đề tài có ý nghĩa thiết thực về mặt thực tiễn và lý luận, Due process có thể dịch là “quy trình chuẩn” và hiện nay chưa được đề cập cụ thể trong pháp luật Việt Nam cũng như một số hệ thống pháp luật của các quốc gia khác trên thế giới, tuy nhiên tinh thần của nguyên tắc này đã được thể hiện trong pháp luật Việt Nam từ Hiến pháp 1946. Hiến pháp 2013 hiện hành thể hiện nguyên tắc này qua rất nhiều quy định thông qua các “trình tự luật định”. Due process cần được hiểu ở nhiều khía cạnh, không chỉ là hạn chế mà còn ở khía cạnh bảo đảm, quyền con người phải được bảo đảm theo đúng pháp luật.



GS.TS. Hoàng Thị Kim Quế phát biểu tại Hội thảo



GS.TS. Phan Trung Lý phát biểu tại Hội thảo

GS.TS Hoàng Thị Kim Quế cho rằng nguyên tắc Due process ra đời nhằm hướng tới việc xây dựng một quy trình chuẩn, có ý nghĩa quan trọng về cả mặt thủ tục và nội dung. Liên quan đến khả năng vận dụng ở Việt Nam, việc xây dựng luật nội dung thường được đánh giá cao hơn luật thủ tục, một phần nguyên nhân xuất phát từ văn hóa Việt Nam. Vì vậy, GS cho rằng trong nội dung nên có chuyên đề về mối liên hệ giữa Due process và văn hóa.

PGS.TS Chu Hồng Thanh cho rằng đề tài có tính mới về nội dung và lý luận, cần tiếp cận vấn đề từ thuật ngữ, thuật ngữ “process” với ý nghĩa là quy trình, thủ tục cần được xem xét là trọng tâm vấn đề. Giá trị khoa học của đề tài chính là làm nổi bật vai trò quan trọng của việc thực hiện đúng quy trình vốn bị coi nhẹ từ trước đến nay.



Chủ trì Hội thảo, PGS.TS. Vũ Công Giao tổng kết nội dung của Hội thảo

Tổng kết Hội thảo, PGS.TS. Vũ Công Giao – Chủ trì nhấn mạnh Due process là một nguyên tắc pháp lý đã xuất hiện ở Việt Nam tuy nhiên nhận thức về nguyên tắc này cả về lý luận lẫn thực tế đều chưa đầy đủ. Nguyên tắc này xuất phát từ Anh và đã trở nên phổ biến ở nhiều quốc gia theo truyền thống thông luật với mục đích nhằm đảm bảo các quyền con người, hạn chế nhà nước khỏi các hành vi vi phạm nhân quyền, tuy nhiên đề tài tiếp tục cần làm rõ nội hàm cũng như vai trò, ý nghĩa của nguyên tắc này theo pháp luật Việt nam cũng như các quốc gia khác trên thế giới.